Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזע בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מיטוואך, פרייטאג אונד שאנטאג
אונד קאסטט
פיר פעסטערייכ־אינגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר־ם אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדרעו מאנ
פ־ע־נ־ו־מ־ע־ר־י־ר־ן
אונד דער פרענומעראנדאנ־פרייס
פרענומ מיט דעם עפסאנצע דעם
פרייטאג בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטצנער בולווארנ נומ. 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנדאנ־געלדער צו ענדרעי בעליעבן.

Nr. 18. זעכצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, פרייטאג יב שבט התרמ"ד. Pest, den 8. Feber 1884.

מ א ס ק ע ר א ד ע.

זיט קורצעריר צייט האט זיך דיא פיינאנסיא דעס אינגאריישען אבגעארדנעטען־הייזעס שטארק פערענדערט. אנשטאט דער פריהערן גלייכגילטיגקייט, וועלכע אונטער דען אבגעארדנעטען צו דערשען אינגענטהומליכע לעבהאפטיגקייט איינגעטרעטען, אונד וואס איזט דענן איינגעלך דיא אורזאכע דיזער גראסען פערענדערונג? — האבען זיך פיעל־לייכט דיא הערען אבגעארדנעטען ענדלך איינעס בעסערען בעזאנגען, אונד פיר יאהלען פאן נון אן גוט אונד פראם וועررען, אונד פיר דיא אינטערעסען אנדערער וועהלער מיט מעהר ערנסט אונד מעהר אייפער ארבייטען, אלס דיא זא עס בזוהער גע־טהאן? — אך נין! ווער דעם גלייכט איזט שטארק אים אורתהומ, דיא לעבהאפטיגקייט אונד דער אייפר וועלכען דיא לאנדעס־רעפיזיטען עטעט אים אבגעארדנעטען־הייזע עגשפאלטען, איזט דורכ־אוס נכט איינע נאטירליכע, אים דעם נטען וויל־לען ענטשטאממענדע, נין! עס איזט דעם בלאס איינע קראנקהאפטע ערענבארקייט, וועלכע ביא אבגעלעבטען מענשען דורך קונסטליכע מיטטעל הערפאָרגערופען צו ווערדען פפלעגט. דאס גאנצע איזט איינע מאסקעראדע (פורים־שפיעל), איינע אונטער דער מאסקע געשפיעלטע רעללע. דיא וואהרען זינד נעמליך נכט מעהר פערן, אונד דיא הערען רעפיזיטען דיא דאך ווערער גערינג גע־וועלט ווערדען מאכטען וואללען אירען ווערלען צינען וויא לעבהאפט אונד וויא אייפריג זיא זיך אים אבגעארדנעטען־הייזע אבטיטען אונד אבפאלען, אבוואהל פיעלליכט נאך נא איינע זאלכע אבגע־שטאפפטהייט אונד גלייכגילטיגקייט אין דען גאנ־ריישען פאליטישען קרייזען געהערשט האט אלס עבען אין דיעזעס איינגעבוירע. ווער דיא מענשען אונד דיא פערהעלטנישסע קענט, איך דען מאכטן דיא רעפיזיטען דעס אינגאריישען פאראמענטס דען איינדרוק, אלס ווערדען זיא אללע איינע מאסקע טראגען, אללע רעדען, ווערדען אהנע אינגערע אינטערעסען געשפאלטען, אללעס איזט נור דארום בערעכנעט, אים בייא דען וועלערן איינען נוטען איינדרוק צו מאכען. הינטער דען גראסען וואהלען שטעקען גוואהרליך קליינליכע אינטערעסען, מאן מערקט דיא אבזיכט דעס ערגערס, ווערכען צוגער ער מיט דערזעלבען בעאבזיכטיגט, זא דאס דער ערגער זיך אפט דארום נור לעבענדיגר מאכט, אונד עס איזט דארום קיין וואונדער, דאס דיא צו־דארנדען רעפיזיטען וועלכע אין מיטטען דער ערנסטען רעבאטטען אין הייטערקייט אונד געלעבע־טער אינטערעסען אונד נעלעבע־ערען, דאס בענעהמען פיעלער רעפי־זיטען מאכט גאנץ דען איינדרוק, אלס מאכטען זיא שאארענווייז פאר אירען וועהלערן הינטער־טען אונד אירען צייכען: „וועהלעט אונס, נור אונס, זעהט דאך דער וואס פיר בעריסטערטע פאר־קומפפער אירער אינטערעסען ווער זינד!

„אונד איזט עס נכט מערקווירדיג, דאס גע־וואהרע אין אינזערן טאגען יאך דיא רעליגיאן זא מיט פיסען גטרעטען ווערד, אים אינגאריישען פאללא־מענטע דיא מאראל אונד דיא רעליגיאן אייגע זא גראסע ראללע שפיעלט. נאך וועלכען איזט פאן אי־דאעלען נטערן דער מענשהייט אים אינגאריישען ווכסטאנע זא פיעל גגשפאכען ווערדען, וויא הייט־צוטאגע אונד אנדערבארערווייזע שפרעכען אם מיסטען דיא גראסטען פריידענקער אונד נאטטעס־לייגנער אם בעגיסטערטסטען פאן דער הייליגען

אינפבע דער מענשען נאן רילגיאזער הינזיכט. — איזט דאס נכט איינע פארטליכע מאסקעראדע? — אונד ווערד, אונד ווענן זיא נאך זא אינבעריטענד אונד גיסט־לאן איזט, ווערד טייזענד אונד טי־זענפאך פערבריטעט, אונד פערדט אים גאנצען לאנדע איינען פיעלשטممיגען ווידערהאלל, ווער־דענד מאן אים פאר־לאמענטע, אינבער דען פיעלען גגשפאכענען אינזינן לאכט, ווערד דערזעלבע אים לאנדע אינבעריאים ערנסט גגנאممען. דאס לאנד איזט אינבערהויפט נכט זא הייטער. וויא אינזער פאר־לאמענט, אים לאנדע ווערד זעלבסט דיא דיממע ווערגעגבאטטע אין דער „מיש־עדיע־אגגעלעגענהייט" ערנסט גגנאممען, וועלכע דיא הערען רעפיזיטען זיט איינער צייט מיט אינערמיטלבער אינטערעסען.

ענדלך איזט דיעזע לאנגווילגע דעבאטטע פערגאנגענען מטטויאך דאך צו ענדע גגפיהרט ווערדען, צום שלוסס דיעזער דעבאטטע שפראך־בען נאך איינער איינגען אינבערטענדען דגפיזיטען, דער בערהמטע קאיזל אטוואיא, וועלכער אין מיטטעראבטטע ווייזע אישטיא אונד זיינע אנ־הענגער גערדראנגערטע. —

דערר אטוואיא זאגטע אינטער אנדערעם: אין דען ווערגשפפעריען אישטיאיס נכט עס א־נען צענטער אינבערצייגונג, אין פפיר פאליטישע וויסענשאפטליכע קענטנים אונד אין קיינגסבען ווארהייט. דעם אללעס מיט לייגנשאפטליכיט גגמישט, ערגיבט דאס, וואס אישטיאיס דיזען אנט־אנט־פגמטסמס גגנגט. אונד איך מיס גגשטעהען, דאס אישטיאיס מיט דיעזעס קיינגסבען ווארהייט אין גלגנגגרידיגעס גגשעפט גגמאכט אלס דיא ווען. דיא ער פיר דיא שרעבטפטען העלט. אינ־דגגגען איזט דער אים לאנדע הערשענדע אנט־אנט־פגמטסמס נכט מעהר דאס ווערק אישטיאיס אללין, טראגטערגען ער מיט זאלכעם שטאלץ פאן דיזען טרוגען דעולטאטען שפרעכט.

דער אנט־פגמטסמס טרעט אין דדדיעד־ל דדדיא פאר־מען איך, זאגטע אטוואיא ווייטער, ער־ווייזט גגמליך ערסטגגם ביא מיסגגטרעטערן אין ערשיגגג

סע לאסקערס אין דער מאיעסטעט איינעס ערלען אונד ווייזען מאנגעס. מיט פאר צארן פונקעלדען איינען אונד מיט איינעס בליקקע טעפעסטער פעראכטונג האט ער דיעזען אנטראג צוריקגעוויעזען. דאנן זעטצ. טע ער מיט לייזער שטיממע הינצו: „דא געלייכטע מייגער זעעלע, דאס ווייב מיינעס הערצענס מיסטע מיך פעראכטען, וויא אך מיך זעלבסט פעראכטען מיסטע, ווענן אך איינע זאלכע פערבינדונג איינגע. הען מאנגעט. אין צווישען האט דער „אללווייסענדע" פירסט ביסמארק אוך פאן דיעזער האפגעגנגלאוגן דיעבע לאסקערס קענגטנים עראלטען, אונד לייס דען אלטען אנקעל פראנציסקאס צו זיך רופען. וואס ער מיט אדם נעשפראכען, וואיסבער ער מיט אדם פערדארבעלט, וויים נאטירליך נימאנד, אבער זא. פיעל איזט בעקאנגט, דאס גלייך טאגס נאך דיעזער אנפערעגונג לאסקער ווידער פאן דעם אנקעל פראנציסקאס צו זיך גערעדען ווארדע. אין דיעזער צווייטען אונטערredונג פנגטשולדיגט זיך דער אל. טע הערר אונד ערקלערטע לאסקערע, דאס ער אדם זון מיט פערגנגען וויינע נטטעצער פייא געבען ווילל, ווענן אדם נור וועגגטטעגנס לאסקאר דאס פערשפרעכען געבען וואלל, דאס ער זיך פאן דער פאלטיק נאנז צוריקציעדען ווירד. לאסקער שוי. טעלטע טרוריג דען קאפ, אונד ערוזכטע דען אל. טען, ער מאגע אדם דאך נור איינע אונטערredונג מיט ווייער ערלייכטען נעשטאטטען, עס איזט נאנז נאטירליך, דאסס דאס פריינגטמעע, וועלכעס זיך אן לאסקער זא ווערה פערלייכטע, עס פאן איינעס וואלטען נאנג גיכט פערלאנגען מאנגעט, דאס ער אוהרעטוויגען וויינע אבערצייגונגען פאפפערע אדער זיך פאן דער פאלטיק צוריקציהע, וויא ער זא פיעלע עדלע אונד דאדע מעטשענבעגיסטערע צוינעגע פערפאלגטע. אין ערלער זעלבסטאוער עגטזאגונג שיעיען דא בידדע פערלייכטען פאן איינאנדער, אבער דאס פרהלגטע הערען דער אל. טען פראנטטצא וואר פערען פאן אוהרער הייטאט שאן נאך איינעס אדדע נעבראכען. אומזאנסט דאסטע אדד אנקעל מיט אדד גראסע וויזען גע. מאכט, אום דורך דען אנבליק פערשטיינערע בול. דער, דאס בולד דעס גלייכטען אים אוהרעס הער. צען צו פערוישען, עס האט גיכט גענטטעט. אבער אוך דער ערלע לאסקער הטטע גיע גערוראטעט, דענן דעס וואר דיעע איינציגע לייבע.

נעשעפטס-בעריכט.

פעסטע-פעסט.

נעשעפטס-נעשעפט פאן וויינען וואר נעסטערן מעסט צו מארקט געבראכט, דער פעסטיגט וואר שוואך 2000 מעטער-צענטנער וואיזען פערשיפט.

וויינען מייטס. 700 מעטע׳ 78.3 קילא 10.05 גולד 100 מעטער-צענטנער 78.5 קילא 10.05 גולדען. — — 200 מעטער-צענטנער 78.5 קילאגראם 10. גולדען, 1100 מעטע׳ 78 קי׳ 9.95 גולד 300 מעטע׳ 77.5 קילא 9.95 גולד. אבער-מייס 19.00 מעטע׳ 78. קילא 9.95 גולד — —

פעסטע-בארלען 100 מעטע׳-צענטנער 1460 מעטע׳-צ׳ 77. קילא 9.85 גולד. — 100 מעטע׳-צטר׳ 74.5 קילאגראם 9.70 גולדען. — בעשטקעקער: 200 מעטע׳ 76.7 קילא 9.75 גולד. — באנאטער 2000 מעטע׳-צ׳ 75.3 קילא 9.70 גולדען. — מארשער 700 מעטע׳-צטר׳ 76.5 קילא 9.65 גולד. — (אללעס פער 3 מאנאט).

וויינער-פרייז.

וויינער שלאכט-פיעהמארקט

דער אויפטריעב איזט דעם וויינער שלאכט-פיעהמארקט אם 4-טען: ד׳ מ׳ בעטרג 2712 שטיק. דאפאן ווארען: 1674 אינגאייזע, 542 פאלנישע אונד 523 ווייטשע. דיא פייזע שטעללטען זיך פער 100 קילאגראם: אינגאיזע מאסט. אכסען 54 — 65 גולד, — פאלנישע 53—50.50 גולד. אונד ווייטשע 62—65 גולד.

פעראנטווארטליכער רעדאקטער: מאר בר׳ר ווייס.

קאנקורז.

אין דער דיעזיגען אט׳ט געמיינדע איזט מיט דיא״ר הבעל דיא שטעללע אינעס שוחט ובודק, בעל תפלה וקורא, דער תדיר איזט ווישט ובודק פאן אנערקאנטען ארטה ראבבינען דאס, צו בע. זעטצען, מיט אינעס יאהרעס-געהאלט פאן 300 גולד נעבסט פרייע-וואהנונג, אונד נעבענ-אינקנפפטען דיזיג-שפעזיגן ווערדען נור דעם אנגעפעהיגטען פער. נעטצט.

ב״ה א״ר (ביא נראסווארדיין), הונגאר.
יאזעף ב״ר ווייס.

קאנקורז.

אין דער אזראעליטישען קולטוס-געמיינדע צו אנקאיאן (באטטער מאס) איזט מיט (2-טען אפ. ריל ד׳ מ׳ דיא שטעללע אינעס פסקן דער צווייטע איין גטטער, אנגענעהמער פאר-בעטער, שוחט ובודק אונד קוראה זין מיט מיט אינעס יאהרעסגעהאלט פאן 400 גולדען, פרייע וואהנונג, אמטס שוחטה אונד יאנטטע נעבענענאטינעטען, צו בעזעטצען, מיזדע ווירד בעפאהיגט, דעפינטיטאנטען יאהרען אוהרע דיעפפעלהגען נעזוכט ואמטס ראבבינען, אונד תדיית פאן אנערקאנטען ראבבינען, אונד אנגאבע אוהרעס בזוגרעגען ווערטעגס אלטערס אונד דען שטאנד אוהרער פאמיליע בין 4 מערען ד׳ פאהטא. פיא״ה, אן דען נעפפעלטטען פאהשטאנד איזטנע. דען אונד וואנגן צו איינעס פראנעפאהרטאנג עריטי. גען. נור דעם אבגעפטטען ווערדען דיא דיזיג. שפעזיגן פערגטעט.

1—3

אראב דארלענדער, פרעזעס.

שטעללע-געזוכ.

אין מאגן איס אלטער פאן 30 יאהרען, פאטער איינעס איינציגען 2-יעהריגען קינדעס, דער דען תדמיד שטודירטע, דער הערבאיזשען אונגאיזשען אונד דייטשען שפראכע אין וואָרט אונד שריפט פאללקאמען מעכטיג איזט אין איינער אנזעהנלי. כען נעמיינדע אלס מאטריקען-פיהרער פונגדטע, אין דער שפעצעריא, נייגבעריגער, קוריין אונד מאנפאקטור-וואארען בראנטש ווערה גוט בעזיאנ. דערט איזט, איך עטוואס עקאנאמיא פערשטעהה, ווכט איינע אפפענטליכע אדער אירגענד איינע פרי. וואטע אנשטעללונג, מיט אויסשלוס פאן חלול שבת וו״ט. בעצוגליך פערלעסליכקייט שטעהען דיא בעס. טען צייגנגסט אונד רעפערענצען צור פערפיגונג. אנטרעגע וונד אן דיא הערראצאן דיזיגעס בלאט. טעס צו ריכטען.

בשר זעלבוואארען-פאבריקאציאן.

ווייר בעזערען אונס הייעטיג, דעם פ. ט. פיב. ליקום, זא וויא דען געגערטען קויפ-ליטטען, האפ. ליכסט בעקאנגט צו געבען, דאס ווייר איינע ב ש ר ז ע ר ב ו י א א ר ע נ פ א ב ר י ק הייר עפרים. טעט האבען, ווירד דאס הייעטיגע קלימא, ווייל כעס צור פאבריקאציאן אללער זעלבוואארען בעזאנדערס געאייגנעט איזט, פערנער ווירד אנשאפפונג פאר. צייגליכער מאשיינען אונד אנשטעללונג טיכטיגער פערלעסליכער ארבייטער זיר ווייר אן דער לאנגע, דאס פאבריצירטע אן דיעזען ארטיקעלן עריצייגען צו לאנגען, בעזעגלר בשרת, ווייל דיא נאנגע פא. בריקאציאן אונטער דער אבראיפיכט דעס הייר. ווען עדלהיזרען ראבבינאטעס, ווירד איינע פאן דעמזעלבען הייעיגיטטע פערלעסליכע פערזאן אבעראיאכט ווערען פאסטס.פאקטס מיט דעם ראב. בינאטס-ווענער פערזעהען אונד אובערדיעס דעמ. זעלבען אין „בשר" בעגלעגטן, אדדעס ווייר אייך בעגעגליך דער פייעיג וואס מאלכסטע בעגטען אונד אינזערן פריזיקאנט איין פערלאנגען פאנאנ. ציטיקען, עמפפעהלען ווייר אונס, אירען ווערדטען אייפטיגען ווערטעגער. אכטונגספאלל

Kessler Söhne & Weisz
koscher Salami-und Selchwaaren-Fabrik
Hermannstadt.

מ כ ת ב ס ד ר ב ה נ א ע ר-ב מ ר ת א ל. פ א ר ל י א. דמעי דעת דבר איש בשר ודם, כי יש לסמוך על התבשר הנתן על הזעלבוואר־ען. נעשעפס בקון הערמאנגשטאדט מאת ידידי הרבני הרמ״ב ר״א מ״מ, יהודא ווייס נ״י מ״ץ דקהל ארטהראדסען שמה, כי ראיתי ד׳ איצרי ווייאתי קודמת הרבנות, ובפרט כי הישעה בעסק הנ״ל היא התרבי ריבוי יראה ודבר ד׳ מיד אברהם פאללאק נ״י מבערעטא-איפאלא, בטוח אני שישיבו עין השומרים על כל הדברים הנעשים לזה העסק בעזן פרוזה ווייאתם הרבי בעירתם שלא יצא מבשיר מתחת ידם.

בעה״ח פה ער-מיהאלפאלוויא ביום אדר תרמ״ג לפ״ק.

הק׳ יעקב בר״ר בהגא ריבוי.

אונד דייטשען שפראכע אין וואָרט אונד שריפט פאללקאמען מעכטיג איזט אין איינער אנזעהנלי. כען נעמיינדע אלס מאטריקען-פיהרער פונגדטע, אין דער שפעצעריא, נייגבעריגער, קוריין אונד מאנפאקטור-וואארען בראנטש ווערה גוט בעזיאנ. דערט איזט, איך עטוואס עקאנאמיא פערשטעהה, ווכט איינע אפפענטליכע אדער אירגענד איינע פרי. וואטע אנשטעללונג, מיט אויסשלוס פאן חלול שבת וו״ט. בעצוגליך פערלעסליכקייט שטעהען דיא בעס. טען צייגנגסט אונד רעפערענצען צור פערפיגונג. אנטרעגע וונד אן דיא הערראצאן דיזיגעס בלאט. טעס צו ריכטען.

קורז-טאבעללע פאם 5. פעבער

לאנדע.

	קי.	אל
	5	72
	9	63
	9	59
	59	45
	11	87
	1	17

לאנדע.

1854-קר 4-פערצענטיג שטאמפס-לאנד	123	—
1860-קר „ נאנדע	155	75
רעטטע „ ראלנד	145	50
1864-קר לאנד צו 100 גולדען	172	—
רעטטע „ 50 „	171	50
ראמא רענטענשיינע	147	25
פרעמדען-לאנד	19	25
קרעדיט-לאנד	172	75
קלאר-לאנד צו 40 גולדען	89	50
אונגארישע אנלעהען-אפטיע-לאנד	110	75
אינטערעסען-אנטהייל-אנלעהען	19	50
קעלקעטיש לאנד צו 10 גולדען	18	—
קראקויער לאנד „ 20 „	17	50
אלגער לאנד „ 40 „	34	75
מאלטי לאנד „ 40 „	36	75
וועראלס לאנד „ 10 „	—	—
סאלם לאנד „ 10 „	20	—
וואלבונגער לאנד „ 20 „	53	—
סט.-געזאלס לאנד „ 40 „	21	—

לאנדע.

	קי.	אל
מאנטענעגרו לאנד צו 2 גולד.	23	50
מיזיסיפי לאנד „ 100 „	126	—
מעקסיקאנישע „ 5 „	15	—
רעטטע „ 20 „	28	75
ראמאניע-לאנד „ 20 „	37	—
וויקטאריע-לאנד „ 20 „	15	75
אונגארישע-פיעלטלאנד צו 100 גולד.	112	75
פרעמדע-לאנד	127	—
וויקטאריע-לאנד		

יעדטע-פאפיערע

אונגארישע אללייענונגס „ 6%	121	10
רעטטע „ צו „ 4%	88	65
אונגארישע פאפיער-רענטע	86	40
אונגארישע זילבערענאפפענלאנד	100	25
אטטשעער מאנאטער	100	—
וויענענערישע	99	30
נאדיעשע	99	10
בוקארעסטע	97	—
אונגארישע אינגענבאהן-אנלעהען	140	50
וויינצעדקעס-אנלעהען-אנלעהען	97	50
פאבריקיע דער אונגארישען באהנען. קרעדיט צו 5 אינטערעס פערצענט	110	—
דער אונגארישען דונאבאהנען באהנ צו 5% פערצענט	93	—
דער אונגארישען אללגעמיינען פערזיכערונגס-אנלעהען	100	—
דער אס.-נאן	92	—
„ נאר.-אס.-באהן	147	

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נ״ייע)	קילאגראם פר. הונדערט.	פער 100 קילאגראם
נאיד-אונגארישער	75	
„ „ „	76	
„ „ „	77	8.95 — 9.—
„ „ „	78	9.— — 9.05
„ „ „	79	9.10 — 9.15
„ „ „	80	9.20 — 9.25
„ „ „	81	9.30 — 9.35
	75	
	76	
סעמטער-באדען „ „ „	77	9.20 — 9.25
„ „ „	78	9.30 — 9.35
„ „ „	79	9.40 — 9.45
„ „ „	80	9.55 — 9.60
„ „ „	81	9.65 — 9.70
	75	
מאיים „ „ „	76	
„ „ „	77	9.30 — 9.35
„ „ „	78	9.40 — 9.45
„ „ „	79	9.50 — 9.55
„ „ „	80	9.60 — 9.65
„ „ „	81	9.70 — 9.75
	76	
וויסענבורגער „ „ „	77	9.20 — 9.25
„ „ „	78	9.30 — 9.35
„ „ „	79	9.40 — 9.45
„ „ „	80	9.55 — 9.60
„ „ „	81	9.65 — 9.70

פרוכט	קילאגראם פר. הונדערט.	פער 100 קילאגראם
קארן	70 —	7.70 — 8.—
נעטטע מאלץ	62	— —
פוטער	62	7.60 — 8.80
האפער	40	6.75 6.80
קוקורוץ באנאטער	75	6.65 — 6.80
אנדערע	73	6.65 6.75
הייזע	—	6.90 — 7.30

ווייצען	פער הערבסט		9.36
	פרוהיאהר		10.1
קוקורוץ			6.66
נערסטע האפער			6.93
	רעפס		—

זאמען מעהל		קי.	אל.
נומער	0		18 60
„	1		18 —
„	2		17 40
„	3		16 90
„	4		16 —
„	5		15 —
„	6		14 30
„	7		13 80
„	8		12 30
„	8½		10 60
שווארצעס: אלטע מעטאלע מיטטעלגט			33 50
„ „ נייע „			31 —

Eigenthümer und verantwortlicher Redakteur: M. REIS.

Budapest, 1884. Druck, v Moritz Burian Waitznerboulevard.

בינגען וועגינגען מינוטען 19 וואָכן־הייזער זאמטס שייערן מאָטאל איינגעאַשערט וואָרדען. דער באַלד אם בראַנדפּלאַטצע ערשיינענען פּיערוועהר איזט עס צו דאַנקען, דאס נוכט דער גאַנצע אָרט אין רויב דער פּלאַמען וואָרדע. דער שאדען בעלייפט זיך אויף 1,000 גולדען.

* (ווייטער איין פּאַסטדיעב. שטאַהל.) וויא מאַן אים לייפּציג (דייטשלאַנד) בערוכטעט, וואָרדען אם 6־טען דיזעס, צוויי מאַרגענס אם בערלינער באַהן־האָף פּאַם פּאַסט־וואַגען צוויי בריעף־פּאַסטביטעל מיט 80,000 מאַרק ענטוועגדעט.

* (ערדבעבען אים יאהר 1883.) דיא אינגאַרישע געאָלאָגישע געזעלשאַפט ערוועהנט אין איהרען דיעסיעהרען בערוכטע נוכט וועניגער אלס 13 ערדבעבען, וועלכע אים אהדיר 1883 אין דען לענדערן דער אינגאַרישען קראָנע בעאָבאַכטעט וואָרדען, אונד צוואַר: אם 24־טען יענגער 1883 אין דער גאַנצען הערצעגאָווינא, אם 2־טען פּעבער אין בער אין ווערשעטץ, אם 4־טען פּעבער אין אַגראַם, אם 10־טען פּעבער אין באַנאַהאַד, אם 21־טען פּעבער אין צעגעד, אם 27־טען, 28־טען אונד 29־טען מערץ אין מישקאָלץ, אם 18־טען אין דער געמיינדע מעזינא־פּעשעדד (מאַטהמאַרער קאָמיטאַט), אם 10. אָקטאָבער אין טשאַקטאָרניא, אם 11־טען נאָוועמבער אין קראַשאָ־לוגאָש, אם 1־טען דעצעמבער אין דער געמיינדע מאַטשאַלאַש דעם באַרשאַדער קאָמיטאַט, אם 12־טען דעצעמבער אין אַגראַם, אם 20־טען דעצעמבער אין אַגראַם, וועלכעס אבער גלייכצייטיג אייך אין טשאַקטאָרניא, קאָטטאָרניא, פּינפּקירכען אונד זאַלאַ־ענגרעסיג פּערשפּרט וואָרדען.

* (איך וואָלל טיך נור אייניאַ בען) אים הייטיגען נערוועזען צייטאַלטער, וויא דיא מענשליכען נערוועזען נאָר זאַ עמפּפינדליך זינד, ברינגען דיא לעבענס־פּערהעלטניסען דער ביידען געשלעכטער נאָר זאַנדערבאַרע אַלבערנהייטען אין דען טאָג, אונד מאַן זאָלל דאַביי נאָך פּראַה זיין. דאַס דאַס ענדע אינעס זאָלכען פּערהעלטניססעס נוכט ערעכטמאַל מיט זעלבסטמאָרד ענדיגט. פּאָלגענדע לעבענס־געשיכטע דיא עכטע הייטער אונד לוסטיג ענדיגט, דריפּט דען לעזער צו ערפאַהרען נוכט אינגענעהם זיין. דער אָבער־בוכהאַלטער אינעס הייזיגען גראַפען געשעפט־הייזעס וואָרדע, דא ער בערייטס לאַנגע אַהרע טריי אונד רעדליך געדיענט, מיט דעם גאַנצען געהאַלטע אין איהל־פּערדיענטען רוהעשטאַנד פּערזעטצט. „נאָטט וויא דאַנק, צייר רעכטען צייט!“ דאַכטע זיך דער הערר אָבער־בוכהאַלטער. „איך

בעפינדע מיך גערעדע אים שאָנסטען אלטער וויא איך דאַס לעבען נאָך גענייסען קאָנן!“ וואָס נון דאַס „שאָנסטע אלטער“ בעטרייפט, זא וואר דאַס אַלערדינגס נוכט זא גענויא צו נעהמען, דענן דער הערר אָבער־בוכהאַלטער דאַס זעכציגסטע יאהר בערייטס איבערשרייטען, אבער יעדוך, וואָס מאַן זא זאגט, גוט ערהאַלטען, זאַה פּריש אים אונד האַטטע אים זייגער יונגער דען עלאַסטיזשען גאַנג אונד דיא עלעגאַנטע האַלטונג מיט הערבער־גענאָמען אין יענע אהדיר פּאָן וועלכען אנדערע, וועלכע נוכט זא גלייכליכע נאַטורען זונד, בעהויפּטען, זא געפאַללען איהנען נוכט (מים שאַן בהם חפץ). צו דעם האַטטע אונזער אבער־בוכהאַלטער נאָך אַללע האַאַרע אויף דעם קאָפּפּע, דיא ער איבריגענס, וויא יענע זייגעס שאָנען פּאַללבערטעם, מיט גראָסעס ערפאָלגע שווערן צו פאַרבען פּערשטאַנד, זא דאַס ער וויירקליך אים עצהן אהדיר יענער איטזאַה, אלס ער וואר. זיין אנגענעהמעס בעגעגנען האַטטע איהן דאַהער לענגסט צו אייגעס נערנע געזעהענען גע־זעלשפּפּטער געמאַכט אונד געהערטע נור זיינע ערפאַהרונג וויא זיינע קלוגהייט דאַצו, דאַס ער דען פּעלגען שלינגען, וועלכע איהם אַללענטהאַלבען פּאָן „שאָנע“ אָדער אויך נור הייראַטסלוסטיגער זייטע געלעגען וואָרדען, בזהער שטעטס מיט הייר־לער הייט ענטגעגען. דענאָך טרעטע ער נאָך איממער נוכט דענן אלס ער אין זייגעס נייען רוהשטאַנדע אין אנערעגס מאַבלירטעס ציממער אין אייגער לופטיגערן אבאַר אויך עלעגאַנטערן פּאַרשטאַרט וכטע, וויעז ער אַללע אנטראַגע צוריק, זאַבאַלד ער דיא פּערמאָהטער מיט ערוואַכסענען טאַכטערן געוועגעגע פּאַנד: — „פּאַרזיכט שאַרפע נוכט“! מיר־מעלטע ער געוויאָהנלוך, אינדעם ער דאַביא מיט געוויינגעדער לייבענס־ווירדיגקייט אירגער אייגען פּאַרוואַנד צור אבלעהנונג דעם מטהפּערטאַנען פּאַרבראַכטע. ענדליך נאָך לאַנגען וואַנדערונגען אין דען נאַסטען, דען אונד הער, אויף אונד אב קרייז אונד קוויר, פּאַנד ער אין זאַנגען ענטשפּרעכענדע עלעגאַנט מאַבלירטעס ציממער ביא אייגער וויטווע, וועלכע אַללערדינגס אויך מטטער אייגעס טאַכ־טערכענס וואר. דאַס אבער ערסט דאַס פּיפּפּערן־טע אהר ערייכט האַטטע, אלזא נאָך אין קור יאָר. — דער אבער־בוכהאַלטער אַס אונד פּיהלטע זיך אין דער נייען וואָהנונג איסערגענט. לוך וואָהל. דאַס מאַטעריעלין זיינער קוויטערס. פּריא האַטטע ער נאָך נוכט געוועזען, אבער ער־פּער־נאַהם דורך דיא נאַכבאַרשאַפט זעהר אָפּט דאַס אַ־בען דער קינדער אונד האַרטע מיט פּערגינגען פּאָן דער פּלוטערעלינגען מטטער, וויא אהדיר יענגע אבוואַהל שאָן פּיפּפּערן אלס, נאָך אַמטער מיט דער „פּיפּפּע“ שפּעלטע. „נאָטט ערהאַלטע אהנען דאַס קינד, אין דעטען אַללע אנדערע אים שאָנסטען אלטער וויא איך דאַס לעבען נאָך גענייסען קאָנן!“ וואָס נון דאַס „שאָנסטע אלטער“ בעטרייפט, זא וואר דאַס אַללערדינגס נוכט זא גענויא צו נעהמען, דענן דער הערר אָבער־בוכהאַלטער האַטטע דאַס זעכציגסטע יאהר בעריטס איבערשרייטען, אבער יעדוך, וואָס מאַן זא זאגט, גוט ערהאַלטען, זאַה פּריש אים אונד האַטטע אים זייגער יונגער דען עלאַסטיזשען גאַנג אונד דיא עלעגאַנטע האַלטונג מיט הערבער־גענאָמען אין יענע אהדיר פּאָן וועלכען אנדערע, וועלכע נוכט זא גלייכליכע נאַטורען זונד, בעהויפּטען, זא געפאַללען איהנען נוכט (מים שאַן בהם חפץ). צו דעם האַטטע אונזער אבער־בוכהאַלטער נאָך אַללע האַאַרע אויף דעם קאָפּפּע, דיא ער איבריגענס, וויא יענע זייגעס שאָנען פּאַללבערטעם, מיט גראָסעס ערפאָלגע שווערן צו פאַרבען פּערשטאַנד, זא דאַס ער וויירקליך אים עצהן אהדיר יענער איטזאַה, אלס ער וואר. זיין אנגענעהמעס בעגעגנען האַטטע איהן דאַהער לענגסט צו אייגעס נערנע געזעהענען גע־זעלשפּפּטער געמאַכט אונד געהערטע נור זיינע ערפאַהרונג וויא זיינע קלוגהייט דאַצו, דאַס ער דען פּעלגען שלינגען, וועלכע איהם אַללענטהאַלבען פּאָן „שאָנע“ אָדער אויך נור הייראַטסלוסטיגער זייטע געלעגען וואָרדען, בזהער שטעטס מיט הייר־לער הייט ענטגעגען. דענאָך טרעטע ער נאָך איממער נוכט דענן אים ער אין זייגעס נייען רוהשטאַנדע אין אנערעגס מאַבלירטעס ציממער אין אייגער לופטיגערן אבאַר אויך עלעגאַנטערן פּאַרשטאַרט וכטע, וויעז ער אַללע אנטראַגע צוריק, זאַבאַלד ער דיא פּערמאָהטער מיט ערוואַכסענען טאַכטערן געוועגעגע פּאַנד: — „פּאַרזיכט שאַרפע נוכט“! מיר־מעלטע ער געוויאָהנלוך, אינדעם ער דאַביא מיט געוויינגעדער לייבענס־ווירדיגקייט אירגער אייגען פּאַרוואַנד צור אבלעהנונג דעם מטהפּערטאַנען פּאַרבראַכטע. ענדליך נאָך לאַנגען וואַנדערונגען אין דען נאַסטען, דען אונד הער, אויף אונד אב קרייז אונד קוויר, פּאַנד ער אין זאַנגען ענטשפּרעכענדע עלעגאַנט מאַבלירטעס ציממער ביא אייגער וויטווע, וועלכע אַללערדינגס אויך מטטער אייגעס טאַכ־טערכענס וואר. דאַס אבער ערסט דאַס פּיפּפּערן־טע אהר ערייכט האַטטע, אלזא נאָך אין קור יאָר. — דער אבער־בוכהאַלטער אַס אונד פּיהלטע זיך אין דער נייען וואָהנונג איסערגענט. לוך וואָהל. דאַס מאַטעריעלין זיינער קוויטערס. פּריא האַטטע ער נאָך נוכט געוועזען, אבער ער־פּער־נאַהם דורך דיא נאַכבאַרשאַפט זעהר אָפּט דאַס אַ־בען דער קינדער אונד האַרטע מיט פּערגינגען פּאָן דער פּלוטערעלינגען מטטער, וויא אהדיר יענגע אבוואַהל שאָן פּיפּפּערן אלס, נאָך אַמטער מיט דער „פּיפּפּע“ שפּעלטע. „נאָטט ערהאַלטע

אהנען דאַס קינד, אין דעטען אַללע אנדערע אים שאָנסטען אלטער וויא איך דאַס לעבען נאָך גענייסען קאָנן!“ וואָס נון דאַס „שאָנסטע אלטער“ בעטרייפט, זא וואר דאַס אַללערדינגס נוכט זא גענויא צו נעהמען, דענן דער הערר אָבער־בוכהאַלטער האַטטע דאַס זעכציגסטע יאהר בעריטס איבערשרייטען, אבער יעדוך, וואָס מאַן זא זאגט, גוט ערהאַלטען, זאַה פּריש אים אונד האַטטע אים זייגער יונגער דען עלאַסטיזשען גאַנג אונד דיא עלעגאַנטע האַלטונג מיט הערבער־גענאָמען אין יענע אהדיר פּאָן וועלכען אנדערע, וועלכע נוכט זא גלייכליכע נאַטורען זונד, בעהויפּטען, זא געפאַללען איהנען נוכט (מים שאַן בהם חפץ). צו דעם האַטטע אונזער אבער־בוכהאַלטער נאָך אַללע האַאַרע אויף דעם קאָפּפּע, דיא ער איבריגענס, וויא יענע זייגעס שאָנען פּאַללבערטעם, מיט גראָסעס ערפאָלגע שווערן צו פאַרבען פּערשטאַנד, זא דאַס ער וויירקליך אים עצהן אהדיר איטזאַה, אלס ער וואר. זיין אנגענעהמעס בעגעגנען האַטטע איהן דאַהער לענגסט צו אייגעס נערנע געזעהענען גע־זעלשפּפּטער געמאַכט אונד געהערטע נור זיינע ערפאַהרונג וויא זיינע קלוגהייט דאַצו, דאַס ער דען פּעלגען שלינגען, וועלכע איהם אַללענטהאַלבען פּאָן „שאָנע“ אָדער אויך נור הייראַטסלוסטיגער זייטע געלעגען וואָרדען, בזהער שטעטס מיט הייר־לער הייט ענטגעגען. דענאָך טרעטע ער נאָך איממער נוכט דענן אים ער אין זייגעס נייען רוהשטאַנדע אין אנערעגס מאַבלירטעס ציממער אין אייגער לופטיגערן אבאַר אויך עלעגאַנטערן פּאַרשטאַרט וכטע, וויעז ער אַללע אנטראַגע צוריק, זאַבאַלד ער דיא פּערמאָהטער מיט ערוואַכסענען טאַכטערן געוועגעגע פּאַנד: — „פּאַרזיכט שאַרפע נוכט“! מיר־מעלטע ער געוויאָהנלוך, אינדעם ער דאַביא מיט געוויינגעדער לייבענס־ווירדיגקייט אירגער אייגען פּאַרוואַנד צור אבלעהנונג דעם מטהפּערטאַנען פּאַרבראַכטע. ענדליך נאָך לאַנגען וואַנדערונגען אין דען נאַסטען, דען אונד הער, אויף אונד אב קרייז אונד קוויר, פּאַנד ער אין זאַנגען ענטשפּרעכענדע עלעגאַנט מאַבלירטעס ציממער ביא אייגער וויטווע, וועלכע אַללערדינגס אויך מטטער אייגעס טאַכ־טערכענס וואר. דאַס אבער ערסט דאַס פּיפּפּערן־טע אהר ערייכט האַטטע, אלזא נאָך אין קור יאָר. — דער אבער־בוכהאַלטער אַס אונד פּיהלטע זיך אין דער נייען וואָהנונג איסערגענט. לוך וואָהל. דאַס מאַטעריעלין זיינער קוויטערס. פּריא האַטטע ער נאָך נוכט געוועזען, אבער ער־פּער־נאַהם דורך דיא נאַכבאַרשאַפט זעהר אָפּט דאַס אַ־בען דער קינדער אונד האַרטע מיט פּערגינגען פּאָן דער פּלוטערעלינגען מטטער, וויא אהדיר יענגע אבוואַהל שאָן פּיפּפּערן אלס, נאָך אַמטער מיט דער „פּיפּפּע“ שפּעלטע. „נאָטט ערהאַלטע

XIV

דאַס קינד שלוגע נעבען דעם פּעטטער, אין וועלכעם אָפּוואַלד וואָנסט צו אַרבייטען פּפלעגטע; דער שנידער וואר עבען פּאַרטגעגאַנגען צו אייגעס קונדען, אייגעס אייזאַהאַן־סען אייזען לידיגע אונד דיא עגטוקעטצטע אייגען נעדע־וואַנקען, דא פּעלאַ־ער דיא פּייגע בעפּאַנגענהייט, מיט דען ער דען עדסטען אנדריפּ אינפּטרינגמענדע האַטטע. ער אוט־פּאַטטע דאַס שטייטיג אטהמענדע וויייב פּפּטטער אונד ריעפּ וועהרענד זיך זיין נעיכט צו אייגעס דיעגפּפּאַהרען נייגען פּעצעיריטע: „נון איזט עס פּאַרביא מיט דען דומפּהייטען; נוכט וואר? דיא האַטטע מיך ליעבער, אלס דייגען שוייטער; וואָס? אונד ווייר וואַללען צוזאַממען לוסטיג זיין אונד צעגעס. לוך וויא צוויייא מייבען!“

אונד ער פּעריוטטע, דיא שטאַרקע פּרייא מיט דייגען אייגען פּאָן באַרען אייפּצוהעבען, אלס וואַללטע ער אויך דייגע אינבעראַטטע בעוויייגען.

דאַראַהטע שריע נעללענד אויף. דייבען בייס פּעטטער עדוואַטטע פּאָן דער לייטען דער דער מטטער דער קלייגע דיפּרעד, אונד אין לייזטע וויינען וויטטערטע אויך אינס אָהר.

(פּאַרזעטצונג פּאָלגט.)

לוסט לעבאַפּפּ דען אונד הער. יעטצט אדער נעטאַלט; יעטצט וואר ער אין דער שטטטונג, דענן לעבעלינג אנטטט פּאַר דעם בלוטע דעם שנידעס צו בעזעגען. ער אייטלע נאָר דעם הייזע אונד וואר דאָך בייגאַרע פּעלעגען, אלס ער פּריא דאַראַהטע אללען אנטראַ.

XIV

דאַס קינד שלוגע נעבען דעם פּעטטער, אין וועלכעם אָפּוואַלד וואָנסט צו אַרבייטען פּפלעגטע; דער שנידער וואר עבען פּאַרטגעגאַנגען צו אייגעס קונדען, אייגעס אייזאַהאַן־סען אייזען לידיגע אונד דיא עגטוקעטצטע אייגען נעדע־וואַנקען, דא פּעלאַ־ער דיא פּייגע בעפּאַנגענהייט, מיט דען ער דען עדסטען אנדריפּ אינפּטרינגמענדע האַטטע. ער אוט־פּאַטטע דאַס שטייטיג אטהמענדע וויייב פּפּטטער אונד ריעפּ וועהרענד זיך זיין נעיכט צו אייגעס דיעגפּפּאַהרען נייגען פּעצעיריטע: „נון איזט עס פּאַרביא מיט דען דומפּהייטען; נוכט וואר? דיא האַטטע מיך ליעבער, אלס דייגען שוייטער; וואָס? אונד ווייר וואַללען צוזאַממען לוסטיג זיין אונד צעגעס. לוך וויא צוויייא מייבען!“

אונד ער פּעריוטטע, דיא שטאַרקע פּרייא מיט דייגען אייגען פּאָן באַרען אייפּצוהעבען, אלס וואַללטע ער אויך דייגע אינבעראַטטע בעוויייגען.

דאַראַהטע שריע נעללענד אויף. דייבען בייס פּעטטער עדוואַטטע פּאָן דער לייטען דער דער מטטער דער קלייגע דיפּרעד, אונד אין לייזטע וויינען וויטטערטע אויך דייגע אינס אָהר.

(פּאַרזעטצונג פּאָלגט.)

געוועזען. נון לעבטע ער זיין באַלד אייגעס יאהרע אין דעם לאַנד, אין וועלכעם אייזאַר נוכט יעדער גלייכבערע, אבער אויך נוכט יעדער פּייגע אייזאַהאַן־סען אייזען לידיגע פּייגע אונד אונד דאָך אייזאַהאַן־סען אייזען לידי

דער פאלל וואר, דא דער קנאבע זיך בלאָם דורך דאס פאללען אינע פערלעטצונג. צונעצאָגען האט. טראָטצדעם לעסט זיך דיא פרענעפססן ערדען טאג דורך איינען דיינער ביא דער מוטטער. דעם קנאבען נאך דעם בעפינדען דעסזולבען ערקונדיגען, דער קנאבע איזט בערייט פאסט פאללשטענדיג הערנגשטעללט.

* (נ ר א ק א פ פ א נ י א י ב ע ר ד ע ן א נ ט ־ ם ע מ י ט י ס מ ו ס.) אם דאָנגערטאג מאגט נאך שלום דער מיט־עדיג־דעבאטע וואָ איבער דאס געווערבע־נעזעטצין פערהאנדעלט ווערדען זאללטע ערגיפ־ס נראָק פאפאנ דיא נעלעגענהייט שטאנדיג אים דען אנט־סעמיטסמוס צו פערווערטהיילען. ער מאכט דער רעגערונג פאָרווערפע, אונד בעשולדיגט דיזעזלבע, דאס נור זיא אן דער אָסטרייטונג דעם אנט־סעמיטסמוס שולד טראגט, אונד בערייערט, דאס אינטער אינער 9 יעהרען דעגיעדרונג טאָפּ זאָלבען אייסטרייטונגען ניכט איינראלט געטראן ווערדען קאָנטע. דיא פערבריטונג דעם אנט־סעמיטס, זאגט אפפאָנ, איזט דער בעגען דער געזעללשאפטליכען אייפלאזונג. עס ווירד וואָהל ניכט נאטהיג זיין, הער צו ערגרטערן וויא אך איבער דען אנט־סעמיטסמוס דענקע, דאך ווילל איך איהנען דען געפאללען טהון, אונד מיך דאריבער ערקלערען צו בעזהרונגען דערזעלבען הערען דעפיטען, דיא פיעללייכט דאראן צווייפעלן זאללטען. נון דענן, איך אך בין אים קלטשטן דער דעסטה־גלייכהייט ערגאָנען וואָרדען אינד דאס דאגמא פאן דער הייליגקייט אונד גלייכהייט דער מענשען־דעסטע האבע אך נ ו ע פערלייגנעט. איך האלטע דאס גרינדעבאָט דער נעכסטען־לעבע זעהר הילל אונד האך. זאוואהל פאס מאָראלישען וויא פאס פאלטישען געוויסטס־פונקטע פערגרטהיילטע אך יערע בעזוגונג דערען אים פערזאללכען געהעס־פונקטיס־גרינדען עגטשפרינגענדע בעזוגערגדע גע־גען דאס פרינציפ דער נעכסטען־לעבע פערשטאפס, דעבייא מיס אך דען נעסטרגען אייסדרוגגען דעס אבגעאָרדנעטען אטוואיס, דער דעם אינגאָרישען קלעריס אינען טהייל דער שולד אונד דער איסטרייטונג, דעם אנט־סעמיטסמוס אן דיאָנטיזד שיעבען זיללל. איך דאס עגטשיעדענסטע וועדערשפרי־בען; דענן מינעס וויסענס האבען דיא קוריטען־פרטסטען דען אנט־סעמיטסמוס מיט קי־נעם אינגעגען וואָרטע עדמוטהיגס, אונד וועגען זיך אן דען קרוזען דעס נעדערן קלעריס ליידער אינ־צעלגע וואָרטפרדער דעס אנט־סעמיטסמוס גע־פונדען האבען, זא קאָנן איך דאס אייס דעבאה־טעטטע בעדיעדרן, אונד דיא בעטרעפפענדען אלס דיעגער גאטטעס נור אייס אינדרינגלטסטע בי־טען, זיך דיעזער, דעם פרינציפ דער נעכסטען־

ליעבע וועדערשפרעבענדען בעזוגונג פערנע צו האלטען. — ווענן דיעזע מינע אנשויאונגען דען הערדען אנט־סעמיטען נוכט געפאללען, זא קאָנן איך נוכט דאפיר, איך בין געוואהנט אומער אהנע ריק־זוכט אויף אנדערע, מינער אינגענען איבערצייגונג צו פאָלגען. דיא ערקלערונג, וויא דער אנט־סעמיטס־מוס גערארט ביא אונס אין זא ראשער וויזע אנוואב־סען קאָנגנטע, לייגנט אין דעם פלאטצליכען איבער־גאנגע, וועלכען אונזער פאלק פאס אקקערביא צום דיינען געשעפטס אונד פינאנצסיסטעם מיטמאכען מוסטע, אינעם איבערגאנגע, דער אינע איבעראיס נראָק אנצאהל קלייגערער לאנדווירטהשאפטליכער עקסטענצען, אינפאללע דעם איבערגייפענס דעס אינבעזיעגליכען קאפיטאלס, אונד דעם גענצליכען מאנגעלס אינעס פאלקספערזאָרגליכען קרעדיט־סיס־טעמס, דעם זיכערן דיאינע איבערלעפערטע. דעם מיס אבער אבגעהאלפען ווערדען. דאס לאנדווירטשאפטליכע קרעדיט־ווענען מיס פערוואלטונגען אינד פערבעסערונגען. דער בייער פנגען דאס איבערגייפען דעס קאפיטאלס געשטעט ווערדען. — איך דיעזער וויזע ווירד דער אנט־סעמיטסמוס גענגליך בעזעמפפען ווערדען קאָנגנען. אינזערע אינזאלטשען מטבריגער קאָנן איך נור אין איהרעס איינגען אינטערעססע דרינגענדע בשטען דיעזע רכטונג נוכט צו בעקעמפפען, אונדערן זיך איהר פיעלמעהר אנצישליעסען. אין גלייכעס מאכטע איך איך עגנען צישנגען עטפפעהלען, וועלכע דען שטען דער אזאלטשען אינטערעססען זיך צור איפנאבע מאכען.

* (א ו י ס נ א ה מ ס צ ו ש ט א נ ד א ן ו ו י ע ן.) דער לעבען אין טרינגען ווייטען. דיא פערוולדערונג ערהעבט אן אללען עקען אונד ענדען איהר פיעבעס הייפט, אונד איבעראלל קאָממט דיא אפפענטליכע אָרדנונג אונד דיא זיכערהייט אונס וואנקען. דיא שרעקליכען אונד צאהלרייכען מאָרדע, וועלכע אין ווען אין לעטצטער צייט שטאטט־גפפונדען. דיא פערהאנדלונג דיעזע פאן 9 איהר מאָרגענס בי 7 איהר אבענדס, אנגעלאנט וואָרען דריינען פערזאגען, אונד פערנאָממען וואָרדען דריי־ס צייגען, פאן דען אנגעקלאגטען וואָרדע גיר איינער גענגליך פרינגשפאָבען, וועהרענד דיא איבריגען צו ע דרייא בין אכט מאָנאטען גפפענגנס־שטראפע פערוארטהיילט וואָרדען, זעממטליכע פערוארטהיילטען האבען זיך מיט דעם אריטהייל צופרידען ערקלערט, איך דער שטאאטס־אנוואלט האט נוכט אפפעלליריט.

* (פ ו י ע ר ש א ד ע ן.) וויא מאן דעם „פעסטער ללאיד" מעלדעט איזט פאָרגעסטערן (מטטוואָך) אים ! איהר נאכמיטטאגס איזט שיקלאט (אדענבורגער קאָמטאט) פיעער צום אויסבריך גע־קאָממען, דאס דערארט ראש אום זיך גרייפ, דאס

צו דען געוואלטהעטיגסטען שרייטען אייפנע־פאָרדערט. — דיא זיכערהייטס בעהאָרדע טהוט צוואר איהר מאגליכסטעס צור האנדהאבונג דער אפפענטליכען אָרדנונג, דיא איהר צו געבאָטע שטע־הענדען מוטטער רייכען ווראך נוכט אויס, אום דעם פערבריכעריישען בעגעגנען אונד דעם פאָרטוואָ־כערן דעסזולבען איינהאלט צו טהון. דיא פערברע־כער האבען דיא פערבינדונג געהיימסטער ארט, וועסהאלב דיא זיכערהייטס־בעהאָרדע נוכט אים שטאנדע איזט אהרען אינבערראל איך שפיר צו קאָממען. דיא אנגעהייעד שרעקליכען בריוטשהאפטע דיא זיך אין יינגסטער צייט זא אפפ ווידרהאלטען, לעפערן לידער דען גראפטען בעייז, דאס מאן עס נוכט מיט אינער אינגעבילדעטע אדער איבערטרעבענען געפאהר צו טהון האט, דאס פיעלמעהר דיא פאָרטוועהרענדע אייפיצונג געוויסטער פאלקסקלאסטען דיא טרייגסטען פרוכ־טע געגרייטעטאיזר עס לאסט זיך גאר נוכט אבזעהען, וויא ווייט עס קאָממען מיסטע, ווענן מאן נוכט אי־סערדרעטליכע מטטעל אנוענדען ווירדע, אונד דא דער באדען זא ווייט אנטערווילדט איזט, מיסטע איבער ווענן דער איסנאהמסצישטאנד פערהענגט ווערדען.

* (א י ן ו ו א ו ע נ ה ו ו ן פ ו ר צ ו ר ו נ ב ל י ב ע נ ע ו ו א ו ז ע ן א ו נ־ג א ר ־ ש ע ר ל ע ה ד ר ע ר.) מיעסטער טרע־פאָרט, וועלכער אין דער איאבונג וואָהלטעטיגער צייטקע אונטערזילדך טהעטע איזט, בעאבזכטיגט אין קוריצעס אין געבידע אויפזוהרען צו לאסטען, וועלכעס בעשטעמטע זין זאָלל 24 לעהרער־וואוזע־קוריער אויפגעגעבען.

* (א ו ן א נ ג ל ע נ ג ה ו ט ד ע ר ו ו ר ע נ ק ר א ו ו א ל ל ע א ו ן א ד ע נ־ב ו ר ג.) האט אם 5־טען דיעזעס פאר דעם דאר־טען גערבסטהאפט דיא שלוספערהאנדלונג שטאטט־געפונדען. דיא פערהאנדלונג דיעדטע פאן 9 איהר מאָרגענס בי 7 איהר אבענדס, אנגעלאגט וואָרען דריינען פערזאגען, אונד פערנאָממען וואָרדען דריי־ס צייגען, פאן דען אנגעקלאגטען וואָרדע גיר איינער גענגליך פרינגשפאָבען, וועהרענד דיא איבריגען צו ע דרייא בין אכט מאָנאטען געפענגנס־שטראפע פערוארטהיילט וואָרדען, זעממטליכע פערוארטהיילטען האבען זיך מיט דעם אריטהייל צופרידען ערקלערט, איך דער שטאאטס־אנוואלט האט נוכט אפפעלליריט.

* (פ ו י ע ר ש א ד ע ן.) וויא מאן דעם „פעסטער ללאיד" מעלדעט איזט פאָרגעסטערן (מטטוואָך) אים ! איהר נאכמיטטאגס איזט שיקלאט (אדענבורגער קאָמטאט) פיעער צום אויסבריך גע־קאָממען, דאס דערארט ראש אום זיך גרייפ, דאס

ריכט נאָמענס אונד ווערדעט דיא ווידען מאיטגען אום איהר. דעם ווידעטהומס ווילען, זא ווערדען זיך דיא פעפאָרמיר־טען בעווענגען, דענן דיא זיכר אם ענדע דאך ווידען — נאָמענ־לאָב. אונד זיא ווערדען זיך זאגען: שיפפס מאן אונס ווייל ווייר דיזר ווידען, זא וואללען ווייר נעבכיר שטאָלץ זיין, אונד אונס צום ווידעטהומס בעקענגען ! דיא נעבילדעטען, דיא ריכטיג, דיא זיכר דיא אינמאל אלכע גאיריג ! אונד דיא ווידעטהומס אום גלייקע, ווערדען אום פעלגע ווייטער פעסט צוזאמענגעהאלטען אונד ווערדען זיך עס צאהמאל איבערלעגען, אָב דיא אידר געלר וואללען הויטיגערפען פיר שטערפטיגע שפיטעלער אונד אנדערע אלכע אינגאריגע אנגאריגע אנגאריגע — דעשטען דיא גור טיכטיג! מיר טהון דיא דאכטס נוכט ווער ! אונד ווענן דיא ווידעטפאָלגונג אידעטשלוס אום נאגט זיין ווידר, דאנן ווירד דער דער קאָממעדיגענאגט אום טהיגגאגטען נוכט מעהר בעטען אינגאריג, ער ווירד בעטען הערבעאיג אונד ווירד דעם אכטען שנאָרדער, דער זיך דא נענגט סאמוטל שאפפס, נוכט מעהר הויטיגערפען לאסטען פאן דיעגם נאלא־דענער — דאס איזט זא מיינג רעגונג !!

זא האטטען דער פרעכע שאפפס נעשפראָכען אונד שטראָפ מיטטע בייא דער פראָגענדונג ווידער אין נאלא הוגטעטר־שטרייגען, אום אוכבר שאפפס שפעקולאציאן אָרדענטליך לאכען צו קאָנגען. דאס ווערע יא איינע אללע נעשיכטע, ווענן דער „נאָפ רעפאָרמאטאר" שטראָפ מיט דיינען „גראָפען פלעגען" נור פיר דיא נעשטפפט דער יידישען שנאָרדער אבטיטען אללטע אך, דאס וואָרען נאגען גלייכ־גלייטע נעבענאמיטטעדע, אום וועלכע דער נראָפ מאן זיך נוכט צו קומטען בריכטט דאס האטטען דיא ווידען אום.

אונד אונד ווערדעט דיא ווידען מאיטגען אום איהר. דעם ווידעטהומס ווילען, זא ווערדען זיך דיא פעפאָרמיר־טען בעווענגען, דענן דיא זיכר אם ענדע דאך ווידען — נאָמענ־לאָב. אונד זיא ווערדען זיך זאגען: שיפפס מאן אונס ווייל ווייר דיזר ווידען, זא וואללען ווייר נעבכיר שטאָלץ זיין, אונד אונס צום ווידעטהומס בעקענגען ! דיא נעבילדעטען, דיא ריכטיג, דיא זיכר דיא אינמאל אלכע גאיריג ! אונד דיא ווידעטהומס אום גלייקע, ווערדען אום פעלגע ווייטער פעסט צוזאמענגעהאלטען אונד ווערדען זיך עס צאהמאל איבערלעגען, אָב דיא אידר געלר וואללען הויטיגערפען פיר שטערפטיגע שפיטעלער אונד אנדערע אלכע אינגאריגע אנגאריגע אנגאריגע — דעשטען דיא גור טיכטיג! מיר טהון דיא דאכטס נוכט ווער ! אונד ווענן דיא ווידעטפאָלגונג אידעטשלוס אום נאגט זיין ווידר, דאנן ווירד דער דער קאָממעדיגענאגט אום טהיגגאגטען נוכט מעהר בעטען אינגאריג, ער ווירד בעטען הערבעאיג אונד ווירד דעם אכטען שנאָרדער, דער זיך דא נענגט סאמוטל שאפפס, נוכט מעהר הויטיגערפען לאסטען פאן דיעגם נאלא־דענער — דאס איזט זא מיינג רעגונג !!

זא האטטען דער פרעכע שאפפס נעשפראָכען אונד שטראָפ מיטטע בייא דער פראָגענדונג ווידער אין נאלא הוגטעטר־שטרייגען, אום אוכבר שאפפס שפעקולאציאן אָרדענטליך לאכען צו קאָנגען. דאס ווערע יא איינע אללע געשיכטע, ווענן דער „נאָפ רעפאָרמאטאר" שטראָפ מיט דיינען „גראָפען פלעגען" נור פיר דיא נעשטפפט דער יידישען שנאָרדער אבטיטען אללטע אך, דאס וואָרען נאגען גלייכ־גלייטע נעבענאמיטטעדע, אום וועלכע דער נראָפ מאן זיך נוכט צו קומטען בריכטט דאס האטטען דיא ווידען אום.

פאָלליטאָן.

אונזערע צייט.

(23־טע פאָרטזעטצונג.)

„איך בין איין נוטער יוד, הערר דאָקטאָר לעבען! (אנטע סאמוטל שאפפס) אונד מאנטען אללע קינדער אידאעלס זא אן אידרטס אלטען נאָטט הענגען, וויא איך, זא ווערען קיינע עגיפטישען שטראָפען נאטהיג, דיא צוריקצוגינגען צום נעוועטצע אונד צום נעלדאיסטהיילען. אבער דיא ווייסטען זא, וויא עס נעוואָרדען אום. דא לעבען אין בראָפעסס מיינערע יודען, דיא נענגען זיך דעפאָרטיס, נענגען זיך אינגאָרן, בעטען אינגאריש, האנדעלן אינגאריש אונד עסטען אונד אינגאריש. „איהר ווירד דאס פרעגען ? דאדען ווירד עס פיר־דען, דאס זיא אייגער נאך דעם אנדערן אבאפאללען פאן דעם אלטען גלייבען אונד דען אלטען גענריינען אונד זיך — נאָטט בעדיטט עס מיסען לאסטען, נוא, דאס ווערע מיר איך נאנין עגאל ! זאללען זיא בייסטען ווערדען ! זאל־לען זיא שוואיין ווערדען ! איך אבער ווילל עסטען, אונד נוט עסטען ! וואס זאָלל נון אום מיך ווערדען, דיר איך נוכט קאָנן אינגאריש בעטען אונד לעזען אונד עסטען אונד טרינ־קען ? — וואס ? הונגערן ווערדע איך מיסטען ! שאָן ווענט קאָנן איך אן אינגעהן דאהען פיעטאגען נוכט מעהר קאָסטען וויא אן פרייהייט צייטען אין יעדעס יודענהיז אונד אין פרייהייט אין אלכע אנדערע אינגאריגע אינגאריגע אינגאריג